

aesthetic interests, value attitude to the artistic-&-pedagogical activity, maturity of the system of artistic-&-aesthetic knowledge and skills, reflective behavior, self-rating and the maturity of aesthetic personality-related properties have been determined.

Based on appropriate criteria and factors we determined general levels of such readiness, in particular a high level (fundamental artistic and aesthetic knowledge, proficiency in the methods of the artistic-&-aesthetic education at the creative level), an average level (fundamental knowledge and skills, proficiency in the methods of artistic-&-aesthetic education at the reproduction level), and a low level (knowledge fragmentariness, insufficient development or unavailability of skills required for the implementation of artistic-&-aesthetic education).

Keywords: *testing, readiness, future teachers of humanities, artistic-&-aesthetic education, teenagers.*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Яновська Л. Г.

У статті розглядається питання підготовки майбутніх учителів історії до інноваційної діяльності.

Ключові слова: *діяльність, педагогічна діяльність, інновація, інноваційна діяльність, педагогічна інноваційна діяльність.*

В статье рассматривается вопрос о подготовке будущих учителей истории к инновационной деятельности.

Ключевые слова: *деятельность, педагогическая деятельность, инновация, инновационная деятельность, педагогическая инновационная деятельность.*

TRAINING FUTURE HISTORY TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITY

Yanov's'ka Larisa

Major trends in modern education are the transition from traditional teaching to innovation that ensures the development of the learning process history.

In the scientific and pedagogical literature the different research areas of innovation are reflected: the general and specific characteristics of the activity as the development and use of innovations (L. Danylenko, N. Klokar, I. Pidlasyy, V. Slastonin, L. Podymova), as creative activities considered in the works of F.N. Honobolina VI Zahvyazynskoho, V.A. Kan - Kalyka, A.K. Markovoyi, N.D. Nykandrova; in terms of the study of educational achievement and dissemination of good practice the innovation of teachers investigated Yu.K. Babansky, M.M. Potashnykom; as a higher degree of educational work, teaching invention (I. Isayeva, O. Kozlova, V. Kovalchuk, V. Palamarchuk, Popov) features innovative developments in contemporary education considered M.S. Burgin, V. Klarinym, S.D. Polyakovym, A.V. Hutorskym, as the

introduction of new teaching practices, scientific and practical research and innovative experiment (I.Dychkivska, I.Havrysh, T.Demydenko, N.Lapin).

Analyzing scientific and educational literature on the concept of educational activities and concept innovation, we can conclude that educational innovation of a history teacher is introducing a new, progressive educational system (this new teaching ideas for history teachers improve the educational process in the history, methods, tools, forms, technology training that enable students to better perception of history importance, focus on problematic issues of history, help to draw conclusions from a study of historical sources on activities of historical figures etc). We have organized the educational process of future history teachers under this system.

The work result with future History teachers became stable motivation to searching, studying and analysing new organization of the educational process.

В умовах переходу суспільства на інноваційні шляхи розвитку система освіти також повинна бути зорієнтованою на формування умінь інноваційної діяльності майбутніх учителів. Основною тенденцією розвитку сучасної освіти є перехід від традиційного до інноваційного навчання, що забезпечує розвиток процесу навчання історії. Шкільна історична освіта є складною системою, і її удосконалення можливе тільки за умов врахування реальних тенденцій, що зумовлюють її розвиток. Тому особливу роль в процесі професійної підготовки вчителя історії відіграє формування у нього умінь до інноваційної діяльності. Перехід українських вищих навчальних закладів освіти на Болонську систему передбачає активізацію інноваційної діяльності вчителів, що спрямована на оновлення навчального процесу.

В науково-педагогічній літературі відображено різні напрямки дослідження інноваційної діяльності: загальні і специфічні особливості цієї діяльності, як освоєння й використання нововведень (Л. Даниленко, Н. Клокар, І. Підласий, В. Сластьонін, Л. Подимова), як творчої діяльності розглянуто в роботах Ф. Н. Гоноволіна, В. І. Загвязинського, В. А. Кан-Калика, А. К. Маркової, Н. Д. Никандрова; з точки зору вивчення педагогічних досягнень і розповсюдження передового досвіду інноваційної діяльності вчителя досліджувалось Ю. К. Бабанським, М. М. Поташником; як вищий ступінь педагогічної творчості, педагогічного винахідництва (І. Ісаєва, О. Козлова, В. Ковальчук, В. Паламарчук, О. Попова) особливості інноваційних явищ в сучасній системі освіти розглянуто М. С. Бургінім, В. Кларінім, С. Д. Поляковим, А. В. Хуторським. як введення нового в педагогічну практику та науково-практичне дослідження й інноваційний експеримент (І. Дичківська, І. Гавриш, Т. Демиденко, Н. Лапін).

Головним, ключовим поняттям, на якому будуються теоретичні засади педагогічної науки, є діяльність. О. Леонтьєв визначає діяльність людини як процес, у якому здійснюються переходи між полюсами суб'єкт-об'єкт, тобто відбувається перехід об'єкта в його суб'єктивну форму і разом з тим, у діяльності відбувається також перехід в об'єктивні результати. С. Л. Рубінштейн

доводить, що діяльність виражає ставлення людини до дійсності, у якій реально виявляються властивості особистості, що мають комплексний характер.

В українському педагогічному словнику С. Гончаренка діяльність визначено як спосіб буття людини в світі, здатність її вносити в дійсність зміни. Основними компонентами діяльності є суб'єкт з його потребами; мета, відповідно до якої перетворюється предмет в об'єкт, на який спрямовано діяльність; засіб реалізації мети; результат діяльності. Загальним засобом діяльності є сукупність знарядь праці, створених людьми, техніка і технологія [2, с. 98].

Особливий вид діяльності, де вчитель визначає мету, завдання та систему педагогічних засобів, форм, методів навчального-виховного процесу в конкретних умовах, програмує розвиток особистості учня, визначається як педагогічна діяльність. В педагогічній літературі також можна зустріти поняття «новаторська діяльність», що передбачає готовність вчителя до пошуку нових ідей, нових методів і прийомів, а також упровадження їх у навчально-виховний процес

Інновація, згідно із тлумачними словниками, — це нововведення, цілеспрямована зміна, яка викликає перехід системи з одного стану до іншого. Інновацію розглядають як: результат інноваційного процесу (В. Ф. Паламарчук); форму організації інноваційної діяльності (В. Г. Золотарьов, А. І. Пригожин); зміни в освітній практиці (Ф. Валента, Є. І. Огарьов, В. Г. Онушкін); комплексний процес створення, використання, розповсюдження інновацій (М. І. Лапін, М. М. Поташник).

М. М. Князева зазначає, що педагогічні інновації — це такі актуально значущі і такі системно самокеровані новотвори, що виникають на основі різноманітних ініціатив і нововведень, які стають перфективними для еволюції освіти й позитивно впливають на її розвиток. Виділяють декілька рівнів інновацій: — відкриття, що затверджує ідеї, здатні перетворювати педагогічну діяльність; — винаходи, розробка та впровадження нових елементів педагогічних технологій; — педагогічна раціоналізація — вдосконалення пов'язані з модернізацією та адаптацією до конкретних умов уже використовуваних методів і засобів виховання й навчання.

Існує багато класифікацій освітніх інновацій, але ми зупинимося на класифікації Л. І. Даниленко: 1. Психолого-педагогічні: нововведення у навчальному процесі; нововведення у виховному процесі; нововведення в управлінському процесі; 2. Науково-виробничі: комп'ютеризація; телекомунікація; матеріально-технічне оснащення. 3. Соціально-економічні: сучасні технології розвитку особистості; нововведення у правове-забезпечення системи освіти; нововведення в економіку освіти.

Основними принципами відбору інновацій є: перспективність, інтенсифікація, динамічність, гнучкість, демократичність, гуманістичність, інтегративність, реалістичність, цілісність, керованість, економічність, актуальність. В. С. Лазарев пропонує оцінювати новації за трьома основними критеріями: актуальність, корисність, реалістичність.

Педагогічна інновація — це система в роботі вчителя, що передбачає зміст, мету, термін реалізації, виявлення проблем, які будуть вирішуватися, засоби діагностики результатів інноваційної практики, форми презентації досвіду тощо.

Інноваційність в сучасній школі передбачає підготовку особистості вчителя нового типу, який здатен до педагогічної творчості, який уміє здійснювати варіативність в відборі змісту, форм, методів навчання і виховання. Інноваційна діяльність вчителя історії є найвищим рівнем творчості, а творчість в свою чергу, – це завжди створення нового (перебудова способів діяльності і самовдосконалення, уміння здійснювати проектування інноваційних процесів).

Проаналізувавши науково-педагогічну літературу щодо поняття педагогічної діяльності та поняття «інновація», ми можемо зробити висновок, що педагогічна інновація вчителя історії – це привнесення нового, прогресивного в педагогічну систему (це нові методичні ідеї вчителів історії, покращення навчально-виховного процесу з історії, способи, засоби, форми, методи, технології навчання, що дають можливість учням краще сприймати зміст історії, орієнтуватися в проблемних питаннях історичної науки, робити висновки, на підставі вивчення історичних джерел, щодо діяльності історичних діячів тощо).

Уявити діяльність учителя історії без вивчення та впровадження в навчальний процес інноваційних технологій неможливо. Вчитель історії повинен постійно слідкувати за науковими новинками безпосередньо з історичної науки, методики викладання предмету, виховного процесу тощо.

Для ефективного впровадження освітніх інновацій в навчально-виховний процес застосовують комплексну діяльність щодо створення (вивчення), засвоєння, використання та розповсюдження інновацій.

Під педагогічною інноваційною діяльністю вчителя історії розуміємо сукупність традиційних та інноваційних педагогічних умов, засобів, закономірностей, що ґрунтуються на осмисленні педагогічного досвіду вчителів-новаторів з визначенням, обґрунтуванням ефективності і засвоєнням педагогічних інновацій в педагогічну діяльність вчителя історії з метою змін в навчально-виховному процесі.

Педагогічний досвід – це сукупність знань, умінь і навичок, набутих у процесі педагогічної діяльності. Упровадження передового педагогічного досвіду в шкільну практику потребує належно підготовлених, до інноваційної діяльності вчителів історії, здатних на творчий пошук, пошуково-дослідницьку, експериментальну діяльність.

Метою цієї статті є розгляд питання підготовки майбутніх учителів історії до інноваційної діяльності.

Мармаза О. І. визначила наступні етапи інноваційної діяльності: пропаганда інноваційного пошуку (вивчення досвіду роботи вчителів – новаторів), мотивація та стимулювання до інноваційної діяльності (професійні та особисті цінності педагогів), вивчення стану навчально-виховного процесу, здійснення комплексної оцінки ситуації, формулювання проблеми та визначення шляхів їх розв'язання, вибір інноваційної ідеї, розробка плану впровадження, організація експертизи програми впровадження інновації, теоретична, науково-методична підготовка до роботи в інноваційному режимі, створення сприятливого психологічного клімату, адаптація нововведень до умов навчального закладу, визначення ступеня ефективності інновації та результативності діяльності, прийняття рішення про доцільність подальшого впровадження інновації. На нашу думку, така структура з визначеними етапами

буде ефективно сприяти формуванню умінь у майбутніх учителів історії до інноваційної діяльності, її ми і включили в навчальний процес.

Перші кроки в підготовці до інноваційної діяльності та формуванні умінь до інноваційної діяльності майбутні учителі історії роблять у ВНЗ. Насамперед, майбутнім учителям історії потрібно усвідомити інноваційні ідеї в сучасній історичній освіті. Для цього студентам створювалися умови, які давали можливість майбутнім учителям історії займати активну позицію в навчально-виховному процесі, завдання, які вони отримували, передбачали можливість розширення пошуком самостійної та творчої діяльності з метою набуття власного професійного досвіду. На семінарських заняттях з курсу «Теорія та методика викладання історії» студенти самостійно вивчали, аналізували з огляду підвищення ефективності навчально-виховного процесу на уроках історії, а потім обговорювали в аудиторії основні ідеї, методи, прийоми роботи вчителів-новаторів, як-от: навчання без примушення; педагогіку співробітництва; ідеї важкої мети (постановка більш складної задачі на уроці історії); застосування опорних сигналів з історії; вільний вибір завдань; ідея випередження; ідея інтелектуального фону; особистісний підхід до учнів, програмоване, комп'ютерне, проблемне навчання. Також знайомилися із різноманітними педагогічними технологіями як-от: технологія проблемного навчання, ігрові технології навчання, технологія особистісно орієнтованого навчання, розвивального навчання, розвитку критичного мислення, програмованого навчання, проектна технологія, технологія модульного навчання, і давали їм характеристику.

Для наближення студентів до шкільного навчального процесу семінарські заняття проводилися із застосуванням нетрадиційних форм навчання. Майбутні вчителі історії готували заняття з фрагментами уроку історії з застосуванням навчальних дискусій, ролевих та навчально-ділових ігор, театралізованих вистав, з застосуванням опорних сигналів, структурно-логічних схем, створювали та захищали в аудиторії навчальні проекти з метою покращення навчально-виховного процесу.

За навчальною програмою підготовки учителів історії передбачена певна кількість годин для виконання студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань. Ми також спланували ІНДЗ, що містили завдання для формування у майбутніх учителів історії готовності до інноваційної діяльності для студентів 3 курсу в рамках курсу «Теорія та методика вивчення історії».

Перший блок завдань містив теоретичну роботу над визначенням самим студентом інноваційним педагогічним досвідом вчителя-новатора. Студент створював теоретичну модель передового педагогічного досвіду, яка складається з визначення мети і завдань; аналізу науково-теоретичних джерел визначення об'єкта, розгляд структури моделі досвіду, плану і методики впровадження системи аналізу і контролю, визначення проблем, які будуть вирішені завдяки впровадженню її в навчальний процес.

У другому блоці майбутні вчителі історії будували, на основі теоретичних знань власне бачення застосування заданих способів діяльності безпосередньо на уроці історії, виявлення специфічних засобів реалізації завдань.

Третій блок передбачав розробку методичних рекомендацій для впровадження цього досвіду в практичну діяльність (планів-конспектів уроків історії

з використанням інноваційного педагогічного досвіду, логічних схем історичної події, опорних схем, сценаріїв виховних заходів тощо).

Підсумком виконання ІНДЗ є застосування цього матеріалу в практичній діяльності під час проходження майбутніми вчителями історії педагогічної практики.

Результатом такої роботи з майбутніми вчителями історії стала стійка вмотивованість на пошук, вивчення, аналіз нового в організації навчально-виховного процесу, студенти навчилися працювати з методикою викладання історії як з об'єктом дослідження з метою можливості розв'язання навчальної проблеми на основі її апробації й впровадження, навчилися використовувати оціночні результати в діяльності для ефективних дій на шляху до реалізації освітніх технологій.

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. / І.М. Дичківська – К. : Академвидав. – 2004
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник /С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Лазарев В. С. Системное развитие школы /В. С. Лазарев. – М.: Педагогическое общество России, 2002. – 304 с.
4. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект / За ред. Л. І. Даниленко. – К. : Логос, 2001, - 185 с.

TRAINING FUTURE HISTORY TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITY

Yanovs'ka Larisa

Abstract. Major trends in modern education are the transition from traditional teaching to innovation that ensures the development of the learning process history.

In the scientific and pedagogical literature the different research areas of innovation are reflected: the general and specific characteristics of the activity as the development and use of innovations (L. Danylenko, N. Klokar, I. Pidlasyy, V. Slastonin, L. Podymova), as creative activities considered in the works of F.N. Honobolina VI Zahvyazynskoho, V.A. Kan - Kalyka, A.K. Markovoyi, N.D. Nykandrova; in terms of the study of educational achievement and dissemination of good practice the innovation of teachers investigated Yu.K. Babanskym, M.M. Potashnykom; as a higher degree of educational work, teaching invention (I. Isayeva, O. Kozlova, V. Kovalchuk, V. Palamarchuk, Popov) features innovative developments in contemporary education considered M.S. Burgin, V. Klarinym, S.D. Polyakovym, A.V. Hutorskym, as the introduction of new teaching practices, scientific and practical research and innovative experiment (I. Dychkivska, I. Havrysh, T. Demydenko, N. Lapin).

Analyzing scientific and educational literature on the concept of educational activities and concept innovation, we can conclude that educational innovation of a history teacher - is introducing a new,

progressive educational system (this new teaching ideas for history teachers improve the educational process in the history, methods, tools, forms, technology training that enable students to better perception of importance of history, focus on problematic issues of history, to draw conclusions from a study of historical sources on activities of historical figures etc). Under this system, we have organized the educational process of future history teachers.

The result of this work with future teachers of history became stable motivation to search, study, analysis of the new organization of the educational process.

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ СКРИПКОВОГО ВИКОНАВСТВА У ВИЩИХ МИСТЕЦЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

УДК 378.016: 787

Андрейко О.І.

У статті Андрейко О.І. «Специфіка навчання скрипкового виконавства у вищих мистецьких навчальних закладах» розкрито процеси формування виконавської культури у музичних вузах, змістом яких визначаються: формування музиканта-виконавця, здатного до вільної орієнтації та самовизначення у змісті музично-виконавської діяльності; становлення духовної особистості виконавця, здатної до саморозвитку виконавського світогляду та стилю, рефлексії особистісно-пріоритетних цінностей виконавського мистецтва; розвиток творчої виконавської особистості, здатної до самовдосконалення у всіх аспектах музично-виконавської діяльності.

Ключові слова: *культурно-освітнє середовище вузу, індивідуальний інструментарій фахової стратегії, багатоваріативна побудова індивідуальних освітніх траєкторій, виконавська особистість.*

В статье Андрейко О.И. «Специфика обучения скрипичного исполнительства в высших художественных учебных заведениях» раскрываются процессы формирования исполнительской культуры в музыкальных вузах, содержание которых определяется: формированием музыканта-исполнителя, обладающего свободной ориентацией и самоопределением в содержании исполнительской деятельности; становлением духовной личности исполнителя, способной к саморазвитию исполнительского мировоззрения и стиля, рефлексии личностно-приоритетных ценностей исполнительского искусства; развитием творческой исполнительской личности, способной к самоусовершенствованию во всех аспектах музыкально-исполнительской деятельности.

Ключевые слова: *культурно-образовательная среда вуза, индивидуальный инструментальный профессиональной стратегии, многовариативное построение образовательных траекторий, исполнительская личность.*